

Raamattutyö Namibiassa

RAPORTTI VUODESTA 2022

Uusi Testamentti

TULI LÄHES VALMIIKSI

Mooseksen kirjat

RAAKAKÄÄNNÖKSEN LAATIMINEN
JATKUI

Apokryfikirjat

KÄÄNTÄMINEN ALKOI

Koko Raamattu

KÄÄNNÖS VALMISTUU ARVIOLTA
VUONNA 2032

PIPLiA.voimasanoja

YLEISTÄ NAMIBIASTA

Namibian tasavalta on noin 2,7 miljoonan asukkaan valtio Lounais-Afrikassa, Atlantin rannalla. Namibian naapurimaita ovat Angola ja Sambia pohjoisessa, Botswana idässä ja etelässä Etelä-Afrikan tasavalta, jonka alaisuudesta Namibia itsenäistyi vuonna 1990. 55% väestöstä on alle 25-vuotiaita, ja kristittyjä on 80–90%, joista noin puolet on luterilaisia.

RAAMATUNKÄÄNNÖSHANKKEET KWANJAMAN JA NDONGAN KIELILLE

Noin 49% Namibian väestöstä kuuluu Oshiwambo -kansaan ja puhuu kwanjamaa tai ndongaa äidinkielenään. 90% oshiwamboista on kristittyjä ja aktiivisia kirkossakävijöitä. Kwanjama ja ndonga ovat elinvoimaisia kieliä, joita puhutaan sekä kaupunki- että maaseutuväestön keskuudessa kaikissa ikäryhmissä. Kirkossa kävijöiden keskuudessa toteutetun tutkimuksen mukaan kielten puhujien lukutaito on korkeaa tasoa.

Vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen perusteella kwanjaman ja ndongan kielille tarvitaan nykyistä ajanmukaisemmat ja yhtenäisemmät raamatunkäännökset. Tutkimuksessa todettiin, että etenkin kwanjamankielisten nuorten on vaikea ymmärtää käytössä olevaa raamatunkäännöstä.

Uuden käännöksen avulla nuoret sukupolvet voivat ymmärtää Raamattua syvemmin ja sitoutua siihen paremmin. Oshiwambo-ihmisillä on perinteisten uskomustensa ja taustansa vuoksi kokemus Jumalasta kaukaisena ja poissaolevana. Uusi raamatunkäännös voi auttaa heitä pääsemään lähemmäksi Jumalaa ja syventämään suhdettaan Häneen.

Kwanjaman kieltä puhutaan sekä Namibiassa että Angolassa, ja uusi käännös tehdäänkin Namibian ja Angolan Pipliaseuran yhteistyönä ja se tulee käyttöön molemmissa maissa. Angolassa kwanjamaa puhutaan erityisesti katolisen ja luterilaisen kirkon piirissä. Molemmista kirkoista on käännöshankkeessa yksi kääntäjä, ja palauteryhmissä on jäseniä useista kirkkokunnista.

Uudet käännökset kwanjamaksi ja ndongaksi tehdään samanaikaisesti, jotta varmistetaan käännösten yhtenäisyys. Samanaikaisella käännöstyöllä saavutetaan myös kustannus- ja synergiaetuja.

Hankkeen arvioidaan valmistuvan 2032. Hanketta toteutetaan yhteistyössä Namibian Pipliaseuran, Angolan Pipliaseuran, paikallisten kirkkojen, Suomen Pipliaseuran ja Suomen Lähetysseuran kanssa.

PIPLiA.voimasanoja

Raamatunkäännöstyön työmenetelmä: Pipliaseurojen

raamatunkäännöstyötä tekevät paikalliset eri kirkkokuntia edustavat kääntäjät, jotka puhuvat kieltä äidinkielenään. Suomen Pipliaseura tekee Yhtyneiden Raamattuseurojen verkostossa käännöstyön konsultointia, arvioi osaltaan hankkeita sekä tukee niitä taloudellisesti. Käännöstyössä noudatetaan menetelmää, jossa kääntäminen jaetaan neljään peräkkäiseen vaiheeseen.

1. Kääntäjä laatii tekstistä raakakäännöksen.

2. Tämän jälkeen kääntäjän kollegat tarkistavat raakakäännöksen sisällön ja kieliasun, ja kääntäjät käyvät yhdessä läpi käännösten ongelmakohtia. Näin varmistetaan, että käännösten kieli vastaa sovittuja käytänteitä ja normeja.

3. Seuraavaksi kielenhuollettua käännöstä testataan valikoidun palauteryhmän avulla. Testauksen avulla pyritään varmistamaan, että tavallinen lukija ymmärtää käännöksen.

4. Kun testauksen yhteydessä havaitut ongelmat on korjattu, käännöskonsultti tarkistaa käännöksen Raamatun alkukielistä tekstiä vastaan, jolloin korjataan mahdolliset ongelmat tai puutteet. Tämän jälkeen voidaan käännöksen katsoa olevan valmis.

Lopuksi käännös siirtyy kirkkojen käsiteltäväksi ja hyväksytään niissä käyttöön.

Tavoite: Hankkeen tavoitteena on tuottaa paikallisten kirkkojen käyttöön ymmärrettävät ja helppokäyttöiset ndongan- ja kwanjamankieliset raamatunkäännökset.

Hankkeen eteneminen: Vuoden 2022 aikana saatiin suurin osa Uudesta Testamentista valmiiksi kwanjaman ja ndongan kielellä. Kääntäjät tarkistivat kirjoja ja testasivat niitä palauteryhmissä. Suuri osa kirjoista saatiin tarkistettua myös käännöskonsulttien kanssa.

Vanhan testamentin puolella Mooseksen kirjojen raakakäännöksen laatiminen jatkui, ja apokryfikirjojen kääntäminen alkoi koemielessä. Apokryfikirjoja ei ole aiemmin käännetty kummallekaan kielelle, ja erityisesti katolisessa kirkossa ja anglikaanikirkossa odotetaan kovasti tätä uutuutta. Vuoden 2022 lopussa oli saatu valmiiksi eri käännösvaiheissa seuraavat kwanjaman- ja ndongankieliset käännökset:

Vaihe 4: Evankeliumit, Apostolien teot, Roomalaiskirje, 1–2 Korinttilaiskirje, Galatalaiskirje, Efesolaiskirje, Filippiläiskirje, Kolossalaiskirje, 1-2 Tessalonikalaiskirje, 1-2 kirje Timoteukselle, kirje Tiitukselle, kirje Filemonille, 1-2 Pietarin kirje, osa Ilmestyskirjasta

Vaihe 3: Heprealaiskirje, Jaakobin kirje, Juudaan kirje, osa Ilmestyskirjasta

Vaihe 2: osa Ilmestyskirjasta, 1-3 Johanneksen kirje

Vaiheessa 1: osin vielä työn alla: 1-5 Mooseksen kirja sekä Tobit

Markuksen evankeliumista opiskeluliitteellä kerättiin palautetta sekä Namibiassa että Angolassa.

Heinäkuussa 2022 pidettiin Ondangwassa hankkeessa mukana olevien namibialaisten ja angolalaisten kirkkojen johtajien kokous, missä käsiteltiin käännöshankkeessa esiin tulleita yhteisesti ratkaistavia kysymyksiä.

Koronapandemian hiipuesssa palattiin säännölliseen toimistotyöhön, ja käännöskonsultit Chris Pekka Wilde ja Riikka Halme-Berneking pääsivät vierailemaan kääntäjien luona Ondangwassa. Tämän lisäksi he työskentelivät kääntäjien kanssa etäyhteyksin. Kääntäjä Pedro Nandesifenin lähestyessä eläkeikää käynnistettiin uuden kwanjamakääntäjän rekrytointi Angolan katolisesta kirkosta.

Suomen Pipliaseuran työntekijätiimi vieraili Pohjois-Namibiassa elokuussa 2022. Ryhmä tapasi ndongan ja kwanjaman raamatunkäännöshankkeen kääntäjiä ja paikallisia kielenpuhujia sekä tuotti seurakuntien käyttöön aiheeseen liittyvää globaalikasvatusmateriaalia (piplia.fi/gloaalikasvatus).